

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічна риторика

Галузь знань	<u>02 «Культура і мистецтво»</u>
Спеціальність	<u>025 Музичне мистецтво</u>
Назва освітньої програми	<u>Музичне мистецтво</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень вищої освіти</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доц. кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, канд. мистецтвознавства Уварова Тетяна Іванівна	067-275-73-12	skalatatjana@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Академічна риторика – це наука переконливої комунікації, що є фундаментом професіоналізму спеціаліста гуманітарної професії. Це досконале вміння говорити до групи людей у структурований, виважений спосіб із наміром надати інформацію, вплинути, чи розважити слухачів, що у широкому сенсі є розділом мистецтва. Ефективність здобуття знань залежить від того, наскільки слово або прочитаний текст спонукатиме студентів до активного мислення, розуміння ними змісту і значення слова, правильного співвідношення його з об'єктами і явищами реального світу - до безпосереднього чуттєвого сприйняття дійсності. Оскільки слово використовується в різній зовнішній формі і має свої жанри мовлення, то, закономірно, що ефективність методів залежить, насамперед, від впливової сили живого слова та майстерності мовлення. Майстерність мовлення необхідна тому, що породжує інтерес до його змісту та процесу.

Метою Академічної риторики як навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з історією та теорією ораторського мистецтва, опанування методики й практики ораторського мистецтва; застосування раціональної мовленнєвої поведінки у різних ситуаціях спілкування

через всебічне вивчення краси людського слова; формування і виховання носіїв змістовного, переконливого, правильного мовлення; сприяння розвитку загальної і фахової ерудиції, професійно важливих мисленнєвомовленнєвих якостей студентів.

Передумови для вивчення дисципліни Дисц

ипліна «Академічна риторика» в структурно-логічній схемі базується на набутих знаннях з наступних ОК: «Філософія творчості», «Філософія мистецтва».

Вивчення ораторського мистецтва закладає основи для подальшого розвитку студентів, забезпечує формування навичок правильного, швидкого, свідомого, культурного мовлення, формує техніку мовлення.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Академічна риторика» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-науковою програмою:

Інтегральна компетентність

ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації

СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Навчальна дисципліна «Академічна риторика» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньо-науковою програмою:

РН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.

РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	24 / -	16 / -	80 / -	2	3	вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Генеза академічної риторики та мовленнєвої комунікації	14	4	2	8
Тема 2. Виразальні засоби мовного дискурсу у метахудожньому контексті	14	2	2	10
Тема 3. Культура діалогу та мистецтво стратегії у мовленнєвій комунікації	18	4	2	12
Тема 4. Закони логіко-емоційного мовлення в ораторському мистецтві	16	4	2	10
Тема 5. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії	14	2	2	10
Тема 6. Основи полемічної майстерності	16	4	2	10
Тема 7. Поняття Сторітелінга та приклади використання	14	2	2	10
Тема 8. Аналіз кроскультурної поведінки в бізнес-комунікації	14	2	2	10
Усього годин	120	24	16	80

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Академічна риторика» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки

№ з/п	Назва теми	денна форма
1	Тема 1. Генеза академічної риторики та мовленнєвої комунікації Виникнення та етапи розвитку ораторського мистецтва	8
2	Тема 2. Виразальні засоби мовного дискурсу у метахудожньому контексті Реферат 1. Риторичні ефекти. 2. Видатні оратори 3. Прийоми запам'ятовування тексту: екстемпоральний, мнемонічний, театральний	10
3	Тема 3. Культура діалогу та мистецтво стратегії у мовленнєвій комунікації Розвиток полемічної майстерності. Типологія особистості та мовна комунікація. Сучасна мовленнєва комунікація Реферат 1. Сучасна мовленнєва комунікація. 2. Визначення культури мовлення. 3. Комунікативні якості мовлення. 4. Нейролінгвістичне програмування.	12
4	Тема 4. Закони логіко-емоційного мовлення в ораторському мистецтві Інтоніяція як мовне явище на слуховому рівні сприйняття. Мовні такти, їх значення для процесу мовлення. Паузи. Логічні наголоси. Темп мовлення. Позамовні засоби виразності (поза, жести, міміка). Реферат 1. Мовна культура ораторів 2. Невербальні засоби мовної комунікації	10

5	<p>Тема 5. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії</p> <p>Техніка мовлення - сукупність прийомів фонаційного дихання, дикції та голосу, що доведені до ступеня автоматизованих навичок та допомагають здійснювати мовленнєву дію в процесі ораторської практики.</p> <p>Вправи з постановки дикції: артикуляційна гімнастика, на вимову приголосних звуків та сполучень звуків, вимова чистомовок, скоромовок та нісенітниць, метод К.С. Станіславського про словесні та фізичні дії.</p> <p>Реферат</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техніка мовлення 2. Типологія особистості та мовна комунікація 3. Нові заходи голосомовного тренінгу 	10
6	<p>Тема 6. Основи полемічної майстерності</p> <p>Спір. Форми та види спору. Типи та особливості учасників спору. Принципи та правила ведення спору. Полеміка. Дебати. Евристичні методи генерування нових ідей.</p> <p>Реферат</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток полемічної майстерності 2. Евристичні методи генерування нових ідей 3. Комунікативні якості мовлення 	10
7	<p>Тема 7. Поняття Сторітелінга та приклади використання</p> <p>Сторітелінг у 90-х роках минулого століття розробив і успішно впровадив в управління міжнародною корпорацією американець Девід Армстронг. Він урахував психологічний чинник такий як: розповіді з життя значно легше сприймаються, вони цікавіші, ніж логічні аргументи й сухі міркування, а тому здатні викликати в слухача довіру й мотивувати до певних дій.</p> <p>Реферат</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лінгвістичний аспект композиції промови 2. Приклади застосування сторітелінгу 3. Сторітелінг – нове віяння маркетинг 	10
8	<p>Тема 8. Аналіз кроскультурної поведінки в бізнес-комунікації</p> <p>Основна проблема в сучасному глобалізованому суспільстві яку досліджує автор книжки – це відмінності між бізнес-комунікаціями, що орієнтовані на результат, та такими, що орієнтовані на встановлення взаємовідносин.</p>	10
	Всього	80

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів			100

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ здобувачів другого (магістерського) рівня

Оцінювання успішності навчання здобувачів другого (магістерського) рівня здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно в національну шкалу («зараховано», «не зараховано») та шкалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Рівень знань оцінюється:

- «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «зараховано» С - від 74 до 81 балів – Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	
1-34 (2)	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Овчиннікова А.П. Мовленнєва комунікація та мистецтво мовлення : монографія. Одеса : Маяк, 1999. 253 с.
2. Овчиннікова А.П. Основи ораторської майстерності в умовах конфліктної взаємодії / А.П. Овчиннікова, С.К. Хаджирадєва. Одеса : Пальміра, 2005. 180 с.
3. Овчиннікова А.П. Цінності культури та цивілізація: вибрані праці. Одеса : Юридична література, 2010. 288 с.
4. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація: техніка мовлення. Херсон, 2016. 94 с.

Допоміжна

1. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: Мова та етика ділової комунікації: Навч. посіб. Вид.2-ге, доп. і перероб. Київ : АртЕк, 2002. 208 с.
2. Гайдаманова Г.Г. Ділове мовлення : Навч. посіб. / Г.Г. Гайдаманова, Л.С. Данкіна, Л.І. Коломієць. Харків : ХДПУ, 2002. 264 с.
3. Лисиченко Л.А. Культура мови державного службовця / Л.А. Лисиченко, П.О. Редін. Харків : Магістр, 2000. 187 с.
4. Олійник Т.І. М. Тулій-Цицерон - вершина римського красномовства. Київ : Либідь, 1990. 92 с.
5. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії : Посібник для вчителів. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2001. 224 с.
6. Richard R. Gesteland «Cross-Cultural Business Behavior. Marketing, Negotiating, Sourcing and Managing Across Cultures» © Copenhagen Business School Press, 2002. 347 p.
7. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посіб. Київ: Вид-чий Дім «Ін . Юре», 2000, 568 с.
8. Хоменко І.В. Еристика: мистецтво полеміки. Київ : Наука, 2001. 195 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення 31.04.2023)
2. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>. (дата звернення 31.04.2023)
3. <http://www.info-library.com.ua/books-book-149.html>. (дата звернення 31.04.2023)